

ณ กาลครั้งหนึ่ง
ที่ ราชกรีฑาสโมสร (Royal Bangkok Sports Club)
๗ กุมภาพันธ์ ๒๕๖๑

โดย

วันชัย ภู่งาม

ณ กาลครั้งหนึ่ง ที่ ราชกรีฑาสโมสร (Royal Bangkok Sports Club) ๗ กุมภาพันธ์ ๒๕๖๑

ขอนอบน้อมแด่พระผู้มีพระภาคอรหันตสัมมาสัมพุทธเจ้าพระองค์นั้น

เมื่อวันพุธ ที่ ๗ กุมภาพันธ์ พุทธศักราช ๒๕๖๑ ท่านอาจารย์สุจินต์ บริหารวนเขตต์ ประธานกรรมการมูลนิธิศึกษาและเผยแพร่พระพุทธศาสนาและคณะวิทยากร อาจารย์จักรกฤษณ์ เจนเจษฎา อาจารย์คำปิ่น อักษรวิสัย ปธ.๙ ได้รับเชิญจากแผนกซิงกและโยคะ ราชกรีฑาสโมสร โดย ผศ. ดร.สุธีรพันธ์ กรลักษ์ณ์ สมาชิกชมรมบ้านธัมมะ ลำดับที่ ๓๗๑๔ ผู้ประสานงาน เพื่อไป สนทนาธรรมที่ราชกรีฑาสโมสร (Royal Bangkok Sports Club) ถนนอังรีดูนังต์ แขวงปทุมวัน เขตปทุมวัน กรุงเทพมหานคร ระหว่างเวลา ๑๓.๐๐ น. - ๑๕.๐๐ น.

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สุธีรพันธ์ กร
ลักษณะ ผู้ประสานงานในการจัดสนทนาธรรม
ครั้งนี้ เป็นอดีตนักเทนนิสทีมชาติไทย เจ้าของ
เหรียญทองเทนนิสในกีฬาแหลมทองหรือ
ซีเกมส์ และต่อมาเปลี่ยนชื่อเป็นซีเกมส์ครั้ง
แรกปี 2502 และแชมป์ชายเดี่ยวประเทศไทย
9 สมัย เป็นนักเทนนิสทีมชาติไทยร่วมสมัยเดียว

กันกับคุณย่าสงวน สุจริตกุล สมาชิกชมรมบ้านธัมมะ ลำดับที่ ๓ กรรมการมูลนิธิศึกษาและ
เผยแพร่พระพุทธศาสนา ทั้งสองท่านเคยลงแข่งขันเทนนิสคู่กันจนได้เหรียญทองอีกด้วย

ผศ. ดร.สุธีรพันธ์ ได้พบและฟังธรรมจากท่านอาจารย์สุจินต์ บริหารวณเขตต์ โดยการเชิญ
ของครอบครัวคุณจักรกฤษณ์ คุณชฎาพร เจนเจษฎา เพื่อไปร่วมฟังและสนทนาธรรมที่บ้านพัก
ย่านถนนประดิพัทธ์เมื่อหลายปีก่อน และได้ติดตามฟังการสนทนาธรรมจากท่านอาจารย์โดย
สม่ำเสมอตลอดมา ท่านเคยกราบเรียนท่านอาจารย์ในที่สนทนาว่า ก่อนที่ท่านจะได้มาฟังธรรมะ
จากท่านอาจารย์ ท่านเป็นผู้หนึ่งที่ชอบทำบุญทำทาน เฉพาะอย่างยิ่งการถวายเงินแก่ภิกษุ

แต่เมื่อมีความเข้าใจพระธรรมวินัยที่ท่านอาจารย์นำมาแสดงแล้ว ท่านเป็นผู้หนึ่งที่ไม่ถวาย
เงินแก่ภิกษุอีกเลย ทั้งยังบอกกล่าวแก่ลูก ๆ หลาน ๆ และญาติสนิทมิตรสหายของท่าน ถึงพระ
ธรรมวินัยที่ถูกต้องตรงตามที่พระอรหันตสัมมาสัมพุทธเจ้าได้ทรงบัญญัติไว้ เพื่อเป็นการปกป้อง
รักษาพระศาสนาให้ดำรงมั่นคงถูกต้องสืบไป

[เล่มที่ ๓] พระวินัยปิฎก มหาวิภังค์ ปฐมภาค-ทุติยภาค เล่ม ๑ ภาค ๓ หน้าที่ ๙๔๐

พระบัญญัติ

๓๗. อนึ่ง ภิกษุใด รับ กิติ ให้รับ กิติ ซึ่งทอง เงิน หรือ ยินดีทอง เงิน อันเขาเก็บไว้ให้ เป็น นิสสัคคียปาจิตตีย์.

ท่านอาจารย์ :

ข้อสำคัญที่สุด ทุกคนก็รู้ว่า ฟังแล้วก็ลืม ใช่ไหม? ทั้งวันเราฟังอะไรมาบ้าง? ตั้งแต่เช้า ตื่นขึ้นมา เราพูดอะไรบ้าง? เรื่องอะไรบ้าง? ลืมหมดใช่ไหม?

เพราะฉะนั้น ฟังแล้วก็ลืม โดยเฉพาะคำที่ลึกซึ้ง เป็นคำของพระสัมมาสัมพุทธเจ้า ถ้าไม่ลืมหาก็หมายความว่า เห็นคุณค่าอย่างยิ่ง ที่ว่า เกิดมาแล้ว ขอให้ได้เข้าใจคำของพระสัมมาสัมพุทธเจ้าสักคำ พอเข้าใจแล้ว เห็นค่ามากขึ้น ก็ต่อไปอีกสักคำ เรื่อย ๆ ไป

...แต่ที่สำคัญที่สุด ไม่ใช่เพื่อให้เพียงฟัง แต่ประโยชน์จริง ๆ ก็คือ
เข้าใจ แล้วก็เข้าใจจริง ๆ ด้วย แล้ว "เข้าใจ" นั้นใช้คำในภาษาบาลี
ว่า "ปัญญา" หรือ "สัมมาทิฐิ" ความเห็นถูกต้อง ตามความเป็น
จริง ของสิ่งที่มีจริง

แสดงว่า ก่อนฟังธรรมะ เราคิดว่า สิ่งนั้นก็จริง สิ่งนี้ก็จริง นั่นก็คือ
คนที่ไม่ใช่พระสัมมาสัมพุทธเจ้า ยังไม่รู้อะไรเลย แต่ว่า เมื่อเป็นคำ
ของพระสัมมาสัมพุทธเจ้า แต่ละคำ เป็นคำที่ฟังแล้วไม่ควรลืม คือ
ฟังแล้วคิด ไตร่ตรอง แล้วก็พิจารณา เช่น เดียวนี้ฟังแล้วเรื่องจิต
เรื่องเจตสิก เรื่องรูป ลองคิด "หิว" เป็นธรรมะหรือเปล่า? แค่นี้
ตั้งแต่ต้น ประโยชน์ที่ได้รับจากการเข้าใจธรรมะคือ ต้องเป็นธรรมะ
แน่นอน มีจริง ๆ ด้วย เป็นรูปธรรมหรือนามธรรม นี่ต้องเป็นการ
ไตร่ตรอง...

...เพราะเหตุว่า ฟังแล้วว่ารู้อธรรมคืออะไร นามธรรมคืออะไร ถ้ายังไม่เข้าใจอย่างนี้ ชื่อต่าง ๆ ไม่มีความหมายเลย เพราะว่า เพียงจำ เหมือนคนนั้นชื่อนี้ คนนี้ชื่อนั้น ไม่พบกันบ่อย ๆ ก็ลืม ธรรมะก็เช่นเดียวกัน ฟังแล้ว มีจริง ๆ เดียวนี้ ไม่ต้องไปหาที่ไหนเลย หิวทุกวัน แต่ หิวไม่ใช่เรา ก็ต้องเป็นธรรมะ แต่ว่าเป็นธรรมะอะไร? เห็นไหม? แค่ธรรมะ ทุกคนตอบได้ ไม่ว่าอะไรทั้งนั้น ขอให้ทราบว่าเป็นธรรมะ แต่จะรู้จักมากนักน้อย นั้นอีกเรื่องหนึ่ง...

ถ้าเราฟังมาก เรายังรู้ธรรมะนั้น ละเอียดยิ่งขึ้น ละเอียดยิ่งขึ้น ละเอียดยิ่งขึ้น เพราะว่าทรงแสดงไว้ถึง ๔๕ พรรษา แต่มีจริง ๆ ในชีวิตประจำวัน เพราะฉะนั้น ศึกษาธรรมะ ฟังธรรมะ เข้าใจธรรมะ คือที่ตัว มีครบทุกอย่าง แต่ไม่เคยรู้เลยว่าเป็นธรรมะ หิวก็หิวทุกวันแล้ว "หิว" เป็นอะไร?...

...ฟังแล้วไม่ทิ้งเปล่า ถ้าทิ้งเปล่าคือลืม ชาตินี้ลืมชาติหน้าจะได้ฟังอีกหรือเปล่า ฟังแล้วจะเข้าใจแค่ไหน แต่ถ้าไม่ลืม ค่อย ๆ เพิ่มขึ้น แล้วก็ติดตามสืบต่อไปด้วย เหมือนเราเรียนหนังสือ ตั้งแต่เด็ก ที่ละตัว พอไปพบที่ไหน จำได้เลยว่าตัวนั้น อ่านออกได้ด้วย

ชาติไหนก็ตาม ที่มีโอกาสได้ยินได้ฟังอีกครั้งหนึ่ง ความเข้าใจที่เข้าใจแล้ว ไม่สูญหาย เพียงแต่เราคิดน้อย ลืมมาก พอฟังอีกก็ต้องทบทวน หรือว่า ถ้าคิดบ่อย ๆ ฟังบ่อย ๆ จำได้บ่อย ๆ เพียงแค่ได้ฟังก็เข้าใจได้มากกว่าคนที่ไม่เคยฟังเลย

ความรู้สึกมี ๕ อย่าง ไม่เกินกว่านั้น ถ้าเป็นทางกาย จะมีความรู้สึกสองอย่างคือ สุขหรือทุกข์ เวลาที่กระทบสัมผัส ไม่ว่าจะเป็นเย็นหรือร้อน ชาติไฟ อ่อนหรือแข็ง ชาติดิน ดึงหรือไหว ชาติลม ที่กายจะนำมาซึ่งความรู้สึก เมื่อมีการรู้สึกที่กาย เป็นความรู้สึกอย่างหนึ่ง อย่างไรในสองอย่าง คือ สุขหรือทุกข์...

...เพราะฉะนั้น "หิว" เป็นความรู้สึกใช้ใหม่ ความรู้สึกมี ๕ อย่าง ทางกายอย่างหนึ่งอย่างใด สุขหรือทุกข์ ทางใจ แม้ว่าร่างกายเป็นทุกข์ แต่ใจไม่เป็นทุกข์ก็ได้ หรือว่าร่างกายสบายดี มีทรัพย์สมบัติ มีเงินทอง มีทุกสิ่งทุกอย่าง แต่ใจเป็นทุกข์ เพราะฉะนั้น มีทุกข์กาย กับทุกข์ใจ สุขกายกับสุขใจ ถ้ากาย พระอรหันต์ยังต้องเจ็บปวด เพราะว่ายังมีกาย แต่ไม่มีทุกข์ใจ คนธรรมดามีทั้งทุกข์กาย ทุกข์ใจ ๔ แล้วใช้ใหม่? สุขทางกาย ทุกข์ทางกาย สอง สุขทางใจ ทุกข์ทางใจ สอง เป็นสี่ ความรู้สึกอีกประเภทหนึ่งคือ เฉย ๆ ภาษาบาลีใช้คำว่า อทุกขมสุข ไม่สุขไม่ทุกข์ เดียวนี้มีไหม?...

...เห็นไหม? ธรรมะไม่ได้อยู่ที่ไหนเลย อยู่ที่ตัว แต่ไม่เคยรู้ว่าเป็นธรรมะ เพราะฉะนั้น ถ้าจะเข้าใจธรรมะ ก็เข้าใจเวลาที่สภาพธรรมะหนึ่งสภาพธรรมะใด กำลังปรากฏ แล้วไม่ใช่เรียกชื่อ แต่ความรู้สึกนั้นมี และไม่ใช่เราด้วย!! ไม่อยู่ในอำนาจบังคับบัญชา แสดงความเป็นอนัตตา จนกว่าจะหมดความเป็นเรา แต่ทุกวันนี้ เวลาหิว "เราหิว" ใช้ใหม่? แต่ความจริงไม่ใช่ เป็นธรรมะอย่างหนึ่ง ซึ่งเกิดขึ้น เป็นความรู้สึกที่เป็นทุกข์เวทนาทางกาย ถ้าไม่มีกาย จะหิวไหม? ไม่หิว...

อ.คำปั่น :

ก็ชัดเจนนะครับ ในคำอธิบายที่ท่านอาจารย์ได้สนทนาเมื่อสักครู่นี้ เพราะว่า รูป หิวไม่ได้ เพราะว่ารูปไม่ใช่สภาพรู้ ไม่ใช่ธาตุรู้ แต่ที่หิวเกิดขึ้น เป็นความรู้สึกที่ไม่สบาย จึงมีข้อความที่เป็นพระพุทธรูปหนึ่ง แสดงไว้ชัดเจนว่า ความหิวเป็นโรคอย่างยิ่ง เพราะจะต้องเยียวยา จะต้องรักษาอยู่บ่อย ๆ เพราะวันหนึ่ง ๆ ก็หิวบ่อย ทุกขเวทนาก็เกิดบ่อย ก็ต้องเยียวยารักษา ต้องมีการบริโภคอาหาร ที่จะทำให้ความหิวนั้นหายไป เพราะฉะนั้น ความหิวก็เป็นความรู้สึกที่เป็นทุกข์ ที่เป็นความไม่สบายทางกาย ซึ่งก็เป็นธรรมะอย่างหนึ่ง ถ้าใส่ชื่อก็เป็น เวทนา เป็นเจตสิก ที่ได้ศึกษา ได้ฟัง ก็เป็นธรรมะที่มีจริงที่เกิดประกอบพร้อมกับจิต นี่คือชีวิตประจำวัน

เพราะฉะนั้น ธรรมะจึงไม่ต้องไปแสวงหาที่ไหนเลย เพราะว่าเรามีจริงทุกขณะ แต่จะเข้าใจได้ก็ต่อเมื่อได้ฟัง ได้ศึกษา ในคำจริงที่พระสัมมาสัมพุทธเจ้าทรงแสดง แม้แต่คำเดียวที่ได้ฟัง คือคำว่า "หิว" มีมาตั้งแต่เกิด แต่ก็ไม่รู้ว่าเป็นธรรมะที่มีจริง แต่พอได้เริ่มฟัง เริ่มศึกษาก็คือ เป็นธรรมะที่เกิดขึ้น ทำกิจหน้าที่ของธรรมะ ไม่ใช่เรา!!

ดร.สุธีรพันธ์ :

กราบเรียนอาจารย์ที่เคารพครับ ผู้ฟังที่นี้ดูเผิน ๆ ไปแล้วก็สูงวัย
ทั้งนั้น รู้สึกว่าจะหมกมุ่นสนใจในเรื่องทำบุญทำทานพอสมควร
อยากกราบเรียนถามท่านอาจารย์อธิบายเรื่องทำบุญทำทาน จะ
ได้ผลอย่างไร? เพราะตอนนี้มีบางคนเชื่อว่า เอาเงินไปสร้างโบสถ์
แล้วขึ้นสวรรค์แน่ อะไรอย่างนี้ เป็นความเชื่อของพวกเรา ก็อยาก
ให้ท่านอาจารย์ให้ความสว่างเรื่องนี้ครับ เพราะสูงวัยกันแล้วทั้งนั้น
ครับ

ท่านอาจารย์ :

ค่ะ เพียงแค่คำตอบคงไม่พอ แต่ถ้าเป็นคำ "ให้คิด" จะเป็น "ความ
เข้าใจของตนเอง" ดีกว่า เพราะว่า จะต้องมีการระลึกมากมายใน
ชีวิต ซึ่งควรจะเข้าใจว่าเป็นธรรมะอะไร มิฉะนั้น ถ้าไม่รู้จริง ๆ ก็
"เป็นเรา" เพราะฉะนั้น ก่อนอื่น ธรรมะทุกอย่างใช่ไหม? บุญหรือ
บาป เป็นธรรมะหรือเปล่า?

ดร.สุธีรพันธ์ :

เป็นครับ

ท่านอาจารย์ :

เป็น เป็นธรรมะอะไร? เห็นไหม? ต้องรู้ก่อน ธรรมะเมื่อไหร่ มี หนึ่ง
ทุกอย่างเป็นธรรมะ มี สอง คือ นามธรรมกับรูปธรรม มี สาม คือ
จิต เจตสิก รูป เพราะฉะนั้น บุญ เป็นธรรมะแน่นอนทุกสิ่งทุกอย่าง
ที่ตัวก็ธรรมะหมดเลย ข้างนอกตัวก็ธรรมะทั้งนั้น เพราะฉะนั้น
"บุญ" เป็นธรรมะอะไร?

ดร.สุธีรพันธ์ :

เป็นนามธรรม

ท่านอาจารย์ :

เป็นนามธรรมนะคะ เป็นจิตหรือเจตสิก นี่คือการฟังธรรมะ เข้าใจ
ธรรมะ ถ้าไม่ไตร่ตรอง ไม่คิด ก็เป็นเราทำบุญหรือเรามีบุญ ใช่ไหม?
แต่ว่า "บุญ" เป็นธรรมะอะไร? รูปเป็นบุญได้ไหม? รูปไม่รู้อะไร รูป
ดีชั่วไม่ได้เลย เพราะฉะนั้น ดีชั่ว ต้องเป็นสภาพรู้ เป็นนามธรรม
นามธรรมมีสองอย่าง คือ จิตกับเจตสิก ให้แน่ใจเลย ว่าจิตเป็นใหญ่
เป็นประธาน แคร้ว

ขณะนี้ มีสิ่งที่ปรากฏให้เห็น ที่เห็น เป็นจิต รู้ว่าที่นี่มีอะไร เวลา
"เสียง" ปรากฏ จิตเป็นสภาพที่เป็นใหญ่เป็นประธานคือ รู้แจ้งเสียง
นั้น จะเป็นเสียงเล็ก เสียงใหญ่ หรือเสียงเครื่องดนตรี หรือเสียง
อะไรในครัว ที่ไหนก็ตาม จิตเป็นสภาพที่รู้แจ้ง จึงสามารถที่จะรู้ว่า
แต่ละเสียง ต่างกัน เพราะจิตหนึ่งขณะรู้ได้เพียงหนึ่งอย่าง

วันนี้ขอเพิ่มอีกคำหนึ่ง จิตเป็นสภาพรู้ ต้องมีสิ่งที่ถูกรู้ สิ่งที่ถูกรู้
ภาษาบาลีใช้คำว่า อารัมณะ แต่คนไทยพูดสั้น ๆ ว่า อารมณ์ แล้วก็
ไม่ได้เข้าใจแต่พูดกันบ่อย วันนี้อารมณ์ดี แต่หาว่าไม่รู้ ว่าอารมณ์

ดี เพราะเห็นสิ่งที่น่าพอใจ สิ่งที่ดี เพราะฉะนั้น สิ่งที่ถูกเห็น ดี เสียงที่ได้ยิน ดี กลิ่นหอม รสอร่อย อากาศดี ทุกสิ่งทุกอย่างที่ปรากฏให้จิตรู้ เป็นอารมณ์ของจิต

เพราะฉะนั้น เมื่อจิตเป็นธาตุรู้ ต้องมีสิ่งที่ถูกรู้ สิ่งที่ถูกรู้ ใช้คำว่า อารมณ์หรืออารมณ์ณะ แต่คนไทยนิยมใช้คำว่า อารมณ์ แต่ไม่เข้าใจว่า อารมณ์คือสิ่งที่ถูกจิตรู้ เพราะฉะนั้น ได้ยินเป็นจิต อะไรเป็นอารมณ์ของจิตได้ยิน? เสียง จิตรู้อะไร สิ่งที่ถูกจิตรู้เป็นอารมณ์ของจิต

ตอนนี้ก็เพิ่มอีกหนึ่งคำ พอได้ยินคำว่า "จิต" ต้องมีคำว่า "อารมณ์" มีจิตไม่มีอารมณ์ได้ไหม?

ไม่ได้ครับ

ดร.สุธีรพันธ์ :

ท่านอาจารย์ :

เห็นไหม มีอารมณ์ ไม่มีจิต ได้ไหม? มีเสียงได้ แต่จิตไม่เกิดขึ้นรู้ เสียงก็เป็นเสียงที่ไม่ปรากฏ แต่เสียงที่ปรากฏ เพราะจิตรู้ เสียงนั้นเป็นอารมณ์ของจิต เฉพาะสิ่งที่จิตรู้ ไม่ว่าอะไรทั้งหมด และข้อสำคัญคือ จิตรู้ได้ทุกอย่าง แม้สิ่งที่ขณะนี้ไม่มี ไม่ปรากฏ คือ นิพพาน จิตก็รู้ได้!!

เพราะฉะนั้น จิตเป็นใหญ่ เป็นประธาน ชีวิตประจำวันที่เหลืออื่น ๆ เป็นเจตสิกทั้งหมด ขยันก็เป็นเจตสิก ง่วงก็เป็นเจตสิก เบื่อก็เป็นเจตสิก อะไรทั้งหมด นอกจากรูป นอกจากจิต สิ่งที่มีจริงนั้นเป็นเจตสิก

ด้วยเหตุนี้ เจตสิกทั้งหมดมี ๕๒ ประเภทโดยประเภทใหญ่ ๆ เพราะเหตุว่า แม้แต่ความโกรธ ก็มีตั้งแต่ ขุ่นใจ ไม่ชอบ จนกระทั่งถึงอาฆาต พยาบาท ก็เป็นลักษณะของความไม่ชอบ ชื่อว่า โทสะ เจตสิก โกรธ ก็เป็นอีกคำหนึ่ง ภาษาบาลีก็ใช้คำว่า โโกธ หรือ โกรธ ก็ได้ โทสะ ก็ได้ นี่คือ คำต่างกัน แต่สภาพธรรมะเหมือนกันหมด จะใช้ภาษาอะไร หรือไม่เรียกชื่อเลย ก็เปลี่ยน "ลักษณะของสภาพธรรมะ" นั้น ไม่ได้เลย

ด้วยเหตุนี้ แต่ละคำที่เคยพูด ต้องรู้ ต้องเข้าใจ ไม่ใช่เราแล้วเป็นอะไร? บุญ-บาป ไม่ใช่รูป เพราะรูปไม่ใช่สภาพรู้ เพราะฉะนั้น จิตเป็นใหญ่เป็นประธานในการรู้ แต่ ดี-ชั่ว ที่เกิดกับจิตในขณะนั้นเป็นเจตสิก เพราะฉะนั้น ความหมายของบาป กับความหมายของบุญค่ะ เชิญคุณคำปั่น

อ.คำปั่น :

ก็มีคำสองคำ บาปกับบุญ บาป ภาษาบาลีคือปาปะ ความหมายของบาปหมายถึง ธรรมะที่ชั่ว ธรรมะที่ไม่ดี ธรรมะที่ให้ผลเป็นทุกข์ และธรรมะที่บุคคลผู้เป็นบัณฑิตหลีกเลี่ยงออกห่าง นี่คือความหมายของบาป เป็นธรรมะที่ไม่ดีแน่นอน ธรรมะที่ตรงกันข้ามกัน ก็คือคำว่า

บุญ ภาษาบาลีจะออกเสียงเป็น ปุณ-ยะ (บุญยะ) หมายถึงสภาพ
ธรรมะที่ดีงาม ที่ชำระจิตให้สะอาด ปราศจากอกุศล ปราศจากสิ่งที่ไม่
ดี เพราะฉะนั้น บุญก็เป็นธรรมะที่ดีงาม ที่เกิดขึ้นเป็นไป เกิดกับ
จิตที่เกิดขึ้นในขณะนั้น ก็ทำให้จิตเป็นจิตที่ประกอบด้วยธรรมะที่ดี
งาม ก็กล่าวเรียกว่าเป็นบุคคลนั้น บุคคลนี้ที่ทำบุญ แต่จริง ๆ ไม่มี
คนที่ทำ แต่ว่าเป็นธรรมะที่ดีงามที่เกิดขึ้น เป็นไป ที่ชำระจิตให้
สะอาด เพราะในขณะที่บุญเกิดขึ้น ความชั่วทั้งหลายเกิดขึ้นไม่ได้
นี่คือความเป็นจริงของธรรมะสองอย่าง บาปกับบุญ บาปคือความ
ชั่วทั้งหลาย บุญก็คือธรรมะที่ดีงามที่เกิดขึ้น เป็นไปครับ

ท่านอาจารย์ :

ก็ชัดเจนแล้วใช่ไหม? ไม่ใช่เพียงแค่ "คำตอบ" แต่ยังรู้ได้ว่า เป็น
สภาพธรรมะที่ "ไม่ใช่เรา" และเป็น "เจตสิก" ที่ต่างกันเป็น ๕๒
ประเภท "ความไม่รู้ความจริง" ว่า "เป็นธรรมะ" บุญหรือบาป? ไม่รู้
ค่ะ ดีไหม?

ดร.สุธีรพันธ์ :

ไม่ดีครับ

ท่านอาจารย์ :

เพราะฉะนั้น บาปใช่ไหม?

ดร.สุธีรพันธ์ :

ใช่ครับ

ท่านอาจารย์ :

บาปเยอะไหม? วันนี้!! บาปทั้งหมด มาจาก "ความไม่รู้" คือ "อวิชชา" เพราะฉะนั้น อวิชชา ภาษาบาลีใช้คำว่า "โมหะเจตสิก" เกิดกับอกุศลจิตทุกประเภท เพราะธรรมดา จิตเองไม่เศร้าหมอง ไม่ฟุ้งใส ไม่ติงามหรือชั่ว แต่เป็น " ปณฺธระ " หมายความว่า ผ่องแผ้ว จิตเองแค่เกิดขึ้นรู้ ไม่ดีไม่ชั่ว แต่เจตสิกซึ่งเกิดพร้อมจิต ดับพร้อมจิต รู้อารมณ์เดียวกับจิต ฝ่ายดีก็มี ฝ่ายชั่วก็มี ทั้งหมดมี ๕๒ ประเภทโดยประเภทใหญ่ ๆ

โลภะ มีตั้งแต่ชอบธรรมดา ๆ ในห้องนี้มองไปก็ชอบ แต่ชอบอะไรมาก? ระดับของโลภะความติดข้องก็ต่างกัน ไปที่ร้านอาหาร มีขนมเยอะ ชอบอะไรมาก? ช็อกกลับบ้าน นี่ก็แสดงให้เห็นถึง ระดับของธรรมะต่าง ๆ กันไป ตั้งแต่ อวิชชาหรือโมหะ ไม่รู้ เป็นเหตุให้เกิดความติดข้องต้องการ ไม่ได้สิ่งที่ต้องการก็ทำให้เกิดโทสะหรือความขุ่นเคืองใจ ก็หมุนเวียนไปตามลำดับของความไม่รู้ เพราะฉะนั้น "ความไม่รู้" ก็เป็นอกุศลหรือเป็นบาป!!

วันนี้มีอกุศลมากไหม? ถ้ารู้ก็บอกว่ามาก ถ้าไม่รู้ก็บอกว่า ไม่เห็นไปทำบาปที่ไหน ใช่มั้ย? แต่ความจริง เพียงไม่รู้ความจริง ขณะนั้นก็ เป็นอกุศล (เป็นบาป) ไม่ดี ใครจะว่าดี?

เพราะฉะนั้น ธรรมะเป็นสิ่งที่เปลี่ยนไม่ได้ จริง ตรง มีข้อความในพระไตรปิฎกแสดงว่า ผู้ที่เป็นผู้ที่ตรงเท่านั้น จึงจะได้สาระจากพระธรรม คือ ผิดจะเป็นถูกไม่ได้ และ ถูกก็จะเป็นผิดไม่ได้!!

...เจตสิกมีทั้งฝ่ายดีและไม่ดี และยังมีเจตสิกกลาง ๆ ที่สามารถที่จะเกิดกับจิตได้ทุกประเภท เพราะว่าจิตเองจะเกิดขึ้นเองตามลำพังไม่ได้ ต้องอาศัยเจตสิก ซึ่งทรงแสดงไว้ว่าจิตที่เกิดดับ ไม่ว่าในสังสารวัฏที่ยาวนานหรือต่อไปข้างหน้าหรือภพภูมิใดก็ตาม จิตที่มีเจตสิกเกิดร่วมด้วย อย่างน้อยที่สุดต้องมีเจตสิก ๗ ประเภทเกิดร่วมด้วย ไม่น้อยกว่านั้น แสดงว่าหนึ่งขณะที่จิตเกิด ต้องมีเจตสิกปรุงแต่งเป็น "สังขารธรรม" อาศัยกันเกิดขึ้น ไม่ใช่เรา!!...

ยิ่งฟังก็ยิ่งเห็นความเป็นธรรมะ ซึ่ง ไม่ใช่เรา จึงจะรู้จักพระสัมมาสัมพุทธเจ้า และจะค่อย ๆ เข้าใจ ธรรมรัตนะ ประเสริฐยิ่งกว่าทรัพย์ใด ๆ เพราะเหตุว่า เงินทองไม่สามารถที่จะซื้อความเข้าใจได้เลย แต่คำของพระสัมมาสัมพุทธเจ้าทุกคำ เมื่อเข้าใจก็จะนำมาสู่ความเข้าใจยิ่งขึ้น!!! ตอนนี้ บุญ - บาป ไม่สงสัยแล้วใช่ไหม?

ดร.สุธีรพันธ์ :

ครับ ฟังดูก็ค่อย ๆ เข้าใจครับ แต่ท่านอาจารย์ต้องมาบอຍ ๆ หน่อยครับ

ท่านอาจารย์ :

เป็นเรื่องที่ละเอียด จะละเอียดขึ้นเมื่อเข้าใจขึ้น จนกระทั่งมั่นคงว่าธรรมะเป็นธรรมะ ขึ้นฟัง!! ยังมีขั้นต่อไปอีก!!

แสดงว่าปัญญาต้องเจริญเท่าไร กว่าจจะรู้จักพระปัญญาของพระ
สัมมาสัมพุทธเจ้า ว่า ธรรมะที่ทรงแสดงกับเรา อุปมาเหมือนใบไม้
สองสามใบในกำมือในฝ่าพระหัตถ์ของพระองค์ แต่ส่วนพระปัญญานั้น
เหมือนใบไม้ในป่า เพราะฉะนั้น ทรงแสดงกับ "ผู้ที่สามารถ
เข้าใจได้"

กราบเท้าบูชาคุณ ท่านอาจารย์สุจินต์ บริหารวนเขตต์ ที่เคารพยิ่ง
ขออนุโมทนาในกุศลศรัทธาของ ผศ. ดร.สุธีรพันธ์ กรลักษ์
และสมาชิกแผนกชี้แจงและโยคะ ราชกรีฑาสโมสร
และขออนุโมทนาในกุศลจิตของทุกท่านครับ

